

LA BAZILIKO DE SANKTA PROKOP EN TŘEBÍČ, ĈEĤIO

El granito de tiu ĉi regiono kreis la laboro de multaj generacioj arkitekturan monumenton de eksterordinara belo, el arta vidpunkto la plej gravan konstruaĵon de tiu ĉi speco en la Meza Eŭropo, juvelon de ĉeĥa arkitekturo, la bazilikon de sankta Prokop en Třebíč.

La origine Benediktana monaĥejo, fondita en la j. 1101 de princoj el la Moravia branĉo de Přemyslidoj kun enspezoj el 70 komunumoj, baldaŭ apartenis al la plej riĉaj en Moravio. La nuntempa trinava baziliko estiĝis en la jaroj 1240-60. La militaj eventoj sekvintaj la pacan epokon de Karlo IV-a grave influis la vivon de la preĝejo: la Husanaj¹ revoluciaj militoj signifas por la urbo kaj monaĥejo okupadon fare de Taboritoj² kaj Orfoj². En la j. 1468 konkeris la urbon kaj monaĥejon la soldataro de la hungara reĝo Matiaso Korvino. Plej multe difektis la bazilikon la eventoj de la tridekjara milito. La ŝuldoŝarĝita monaĥejo transiris en la komenco de la 16-a jarcento en la posedon de laikaj posedantoj.

Post negrandaj rebonigoj de la ruiniĝinta baziliko la preĝejo estis en la jaroj 1725-37 renovigita tute laŭ la principoj de la baroka gotiko fare de la Praga baroka konstruisto T. M. Kaňka. La hodiaŭan aspekton la baziliko ricevis per la renovigo en la jaroj 1924-35 fare de la arkitekto Kamil Hilbert. La tuta renoviga periodo estis finita en la j. 1956 per la rekonstruo de la iam detruita suda ferma kapelo.

La stilo, en kiu la baziliko estas konstruita, ekestis kaj ekfloris en la Benediktana konstru-laborejoj kaj disvastiĝis al ni trans Burgundio kaj Rejnlando. La spaco kaj materio estas tie ĉi komprenataj ankoraŭ romanike tamen estas jam uzitaj gotikaj elementoj. La baziliko de Třebíč apartenas al la plej elstaraj konstruaĵoj de tiu ĉi transira stilo en Eŭropo. Tre interesa el arkitektura vidpunkto estas la pastrejo, kiu estas dividita en du volbokampojn, kiuj, ĉiu memstare, estas

envolbitaj per okparta gotika krucvolbo. La pastrejo finiĝas per poligona absido lumigita per tri rondaj fenestroj, el kiuj tamen nur la

La romangotika baziliko de s-ta Prokop en Třebíč

meza romanika fenestro kun rozeto estas origina. Unika memoraĵo de sia speco en la Meza Eŭropo estas la portalo kun paradiza vestiblo sur la norda flanko de la preĝejo, kiu estas ornamita per vegetaĵa dekoracio. Ankaŭ la kriptoj sub la pastrejo atestas pri la ne erarebla teknika arto de siaj konstruintoj.

Kaj nun ankoraŭ kelkajn vortojn pri Třebíč, la urbo de la baziliko.

Třebíč, la plej granda urbo de la sudokcidenta Moravio, situas en la pentrinda valo de la rivero Jihlavka sur voj-kaj fervojkruciĝoj preskaŭ en la centro de la urbo-triungulo Brno-Jihlava-Znojmo. Ĝi havas pli ol 20 mil loĝantojn kaj estas grava centro de la tradicia ŝufabrikado. Ankaŭ la meblofabrikado kaj la maŝinindustrio havas tie sian tradicion. Třebíč estas urbo de malnovaj kulturaj tradicioj, kiuj ofte starigis ĝin en la fronton de progresemaĵoj movadoj.

Třebíč proksimas al dankindaj lokoj turismaj kaj refreŝigaj, al fiŝlagoj inter arbaroriĉaj montetoj okcidente kaj norde de la urbo kaj al romantikaj valoj de la riveroj Jihlavka kaj Oslava. ■

Esperanten tradukis Theodor Kilian